Ч. 21 (11.362). Львів, середа 30. січня 1929. [illegible] Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. шадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 23-41. Друкарні 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На право?

Львів, 29. січня 1929.

Нема сумніву, що найновіші подіі в російській комуністичній партії не причиняються ні до її внутрішньої консолідації ні тим менше до інтенсифікації т. зв. соціялістичного будівництва в Радянському Союзі. Останні арештування лівої опозиції т. зв. троцькістів є немалою сензацією в світі. І навіть серед самих комуністів СРСР, коли мова про партійну масу, мусіли вони теж прибрати посмаку сензації. Чому? Тому, що останніми часами начиталися вони в комуністичній пресі та наслухалися доволі на всіх зборах, зіздах і мітінгах про те, що в сучасну хвилю найнебезпечнішим для партії є правий ухил. Він бере в оборону всі праві, кулацькі та дрібнобуржуазні елементи в краю і тим самим підготовляє в тих елементах базу для внутрішньої контрреволюції. З уваги на те партія рішила поборювати його безпощадно, дарма, що він, як кажуть комуністи, ще навіть ідеольогічно не оформився.

Одначе, не зважаючи на таку загострену кампанію з правим ухилом, раптом вся комуністична маса та й уся політична опінія світа, стала заскоченою нагальним наступом на троцькістів, тобто опозиціоністів цілком іншої породи, опозиціоністів лівих, і до того таких, що закидають теперішньому партійному проводові ВКП (всесоюзної компартії) опортунізм у сторону кулацтва, дрібної буржуазії і т. д. Троцькісти не вірять у можливість спілки робітників із основною масою селянства. Вони думають, що ця теперішнім партійним проводом творена спілка, є неприродною та штучною, що сама з себе розлетиться. При недостачі допомоги з боку інших держав, кажуть троцькісти, будівництво соціялізму в СРСР взагалі неможливе, а всі теперішні експерименти мусять самі собою провалитися. Тому то вони є приклонниками основної зміни в теперішній політиці. Вони тужать за часами воєнного комунізму, вони є приклонниками виключної диктатури пролетаріяту над масою селянства, вони нарешті за негайною підготовкою революцій в усіх капіталістичних державах. Ліва опозиція не може ніяк погодитися з теперішньою дипломатією СРСР та її політикою і намагається тому всіми засобами повалити теперішній, як вона каже, центристський режім у політиці партії.

З наведеного видно, що троцькізм таки далеко небезпечніший для теперішніх керманичів ВКП(б), ніж правий ухил. Бо коли праві махають рукою на всякі внутрішні небезпеки та хочуть такої політики, що забезпечилаб їм спокій і вигоду, то ліві пропагують активність, проповідують політику великого ризика і великого жесту. Вийдемо побідниками або пропадемо! — кажуть вони, накидаючи своїм партійцям боротьбу з цілим світом. Бо краще згинути в такій великій боротьбі, ніж пропасти та занапастити всі здобутки великої революції у монотонній дрімоті та безініціятивности. Через відпочинки та безділля розкладаються навіть найкращі та найхоробріші армії. Тільки гіпноза перманентної боротьби, тільки найбільше напруження нервів безперервної революційної активности може вести до перемог та успіхів.

Самозрозуміло, що в такій пропаганді теперішні керманичі партії і комінтерну виходять не революціонерами, не людьми великої ініціятиви і великих діл, а дрібничковими філістрами, прихильниками еволюції не тільки в себе внутрі, але й у заграничній політиці, отже еволюціоністами у справі підготовки революцій у капіталістичних державах. Тією своєю вірою в еволюцію вони стають в один ряд з меншовиками. Тому не треба дивуватись, що всяка активність троцькістів у рядах партії виводила і виводить теперішніх керманичів партії з рівноваги.

Вийшли вони з рівноваги і в даному випадку. І вийшли дуже сильно, бож за само серце мусіли їх зачіпити аргументи троцькістів проти них у момент, коли повним ходом йшла боротьба саме з правими ухильниками в партії. Колиж додамо до того, що оживлену активність троцькістів відкрито ще й до того в момент, коли СРСР переживає важкі економічні труднощі, то зрозуміємо, чому московська партійна верхівка пішла аж на масові арештування. Ті арештування свідчать про велику нервозність партійних керманичів. А загально знана р'ч, що нервозністю подиктовані вчинки не все добрі.

Московський кореспондент „Іманіте" передає телеграфічно статтю московської „Правди" про троцькістів, в якій подано такий мотив репресій: „В краю пролетарської диктатури не може істнувати нелегальна протирадянська організація, що розпоряджає власними друкарнями і комітетами, та яка підготовляє громадянську війну. В листі з 28. жовтня 1928 р. Троцький поручав своїм сторонникам уладжувати кампанію в користь відновлення колективних договорів та готовитись до громадянської війни". Поминаючи таку вимовну аргументацію „Правди" слід ствердити, що троцькісти мусіли бути дуже сильні, коли зважились готовити громадянську війну. Минулорічні репресії їх, видно, не ослабили, а тим менше надій можна мати на те, що ослаблять їх та знищать теперішні арешти. Одно певне, а саме: що ті репресії знов сильно потрясуть партією і дуже її ослаблять. А це не ворожить нічого доброго для її будуччини і тим самим для будуччини цілого СРСР.

У впливовій західньо-европейській пресі появилися голоси, що теперішні гострі репресії проти троцькістів є першим кроком по шляху, що веде радянську внутрішню політику на право, бо тільки такий її зворот може давати бодай надію на вихід з теперішньої економічної скрути. Таким чином ударна кампанія проти правих ухилів у партії, перед арештуванням троцькістів, малаб бути тільки маневром для замаскування перед комуністичними масами правдивих намірів теперішніх керманичів радянської політики в СРСР. — Можливо!

Закордонний політичний огляд.

Берлін, 24. січня 1929.

I. Спокій в Европі!

За останній тиждень помічуємо в Европі дивне втихомирення. Люди начеб застигли на малий момент на місцях, особливож зовнішньо-політично. Коли початкові тижні цього року приносили одну зовнішню сензацію за другою, то нині прийшла нагла стагнація. Почалось це від звіту Паркера Джільберта. По собі слідували сензація за сензацією: югославянська диктатура, ратифікація пакту Келльога, польсько-російська дипльоматична контроверса — аж до призначення Моргана заступником Америки на репараційну конференцію. У тім моменті приходить перерва. Сензації нагло припиняються.

Югославянська кріза запалась у сутінки і мало хто нині про неї говорить. Велика преса публіцистично умертвила польсько-більшовицькі ратифікаційні переговори. Зате скрізь приходять на тапету свої внутрішні речі. Особливож партійно-політичні справи. Зовнішньо-політично приходиться допомагати собі тим, що робиться наприклад, з таємного меморіялу ген. Ґренера велику аферу, або збивається богато політичної піни з приводу фінансових скандалів в паризьких політичних кругах. Звідкіля та зневоха до зовнішньої політики? І цей спокій? Причина лежить в недалекім зізді репараційної конференції.

В тій точці концентрується нині уся зовнішньо- політична проблематика Европи. Рішення тієї конференції матимуть основне, навіть радикальне значіння для майбутнього розвитку Европи, особливож в перспективах розподілу її політичних сил. Звідтіля зрозуміле, що европейська зовнішньо-політична думка тримається цими днями у резерві. Буде це мабуть так довго тривати, доки репараційна конференція не створить нових фактів, нього білянсу сил, з яким прийдеться в майбутньому числитись. Таким чином нинішний европейський зовнішньо-політичний спокій — це ніщо інше, як ота тишина, що налягає звичайно на всякий краєвид — перед хуртовиною. Розуміється, европ. політичні події в дійсности не припинились. Вони зійшли тільки в підземелля; йде підготовча кампанія у всіх репараційних таборах. Тихі наради і конференції. В руках збираються козирі і засоби — усе аж до хвилини зібрання конференції. З її отворенням повстане рівночасно новий відтинок в історії повоєнного зовнішньо-політичного оформлювання Европи.

II. Афґаністанська фільма.

Тимчасом приходиться ждати. В таку хвилину доволі на руку приходить великій західній пресі афґаністанська революція. Але коли для Західньої Европи та революція має характер чисто кровної сензації, без глибшого особистого політичного заінтересування, то та революція має тимбільше значіння для нас. Для нас? Розуміється не безпосередньо, а тільки потенціяльно і в дуже широкій історичній перспективі. Нам неважко слідкувати за повсякчасним розвитком афґанської революційної фільми. До її кінця ще дуже далеко. Ми бачили досі кілька її актів. В 1920 р. помер в дуже підозрілий спосіб пануючий падишах Афґаністану. Наслідником повинен був бути його найстарший син Інаятула. В дійсности на престол вступив молодший син Аманула. Потім прийшла подорож Аманули по Европі і викликані нею афґанські реформи. Потім з тих реформ виросла революція. Потім Аманула зрікся престола в користь свого брата Інаятули. А далі Інаятулу скинув з престола „син водоноса" Бача Сакао. Накінець Аманула відкликав свою абдикацію. Але її не відкликав Інаятула ані самозванець Бача Сакао. Хтож панує? Нам це [illegible]но. Важний для нас афґанський революційний *процес сам по собі*, бо та революція позначує собою значно ширший розвиток, який охоплює щораз сильніше цілу передню Азію. Афґанська революція є тільки льокальним виявом саме цього ширшого процесу, що ми його називаємо — політично-національною еманципацією західньої і середньої Азії.

III. Народи Сходу і їх національно-визвольні рухи.

Від часу, коли у світовій війні побіда почала щораз виразніше схилюватись на бік алянтів, британські імперіялісти почали інтензивно мріяти про створення Middle East Empire — одного великанського континентального бльоку, зложеного з Туреччини, Єгипту, Арабії, Персії, Закавказзя і Афґаністану. Це були мрії. В реальній дійсности ідея тієї імперії розбилася на полях Анатолії, коли Кемаль Паша зломив в 1922 р. армію грецьких наїздників, підсилюваних Льондоном. Туреччина визволилася цілком і ми знаємо у як дуже безпосереднім звязку з побідою і еманципацією Туреччини виростали афґанські реформи Аманули та спричинена ними революція. Пять людей виросло на тих азійських просторах, пять вождів, що символізують собою одну ідею: прямування до національних суверенних державностей. Те, що осягнув *Кемаль* в Туреччині і намагався осягнути в Афґаністані *Аманула*, це робив у себе теж *Заглул Баша*, національний провідник єгиптян. Він вів визвольний державницький націоналізм Єгипту, т. зв. *вафдизм* від побіди до побіди. Ту саму роботу робив і робить послідовно далі в Арабії вожд тамошніх націоналістів — *вагабітів*, король Геджасу *Ібн Сауд*. І коли єгипетський вафдизм і арабський вагабізм ще борикаються за своє державне визволення, то його осягнув в інакшій але теж еманципаційній формі вожд персів *Різа Хан*.

IV. Національні рухи Близького Сходу і ми.

Державно-визвольницькі тенденції в тих просторах ідеольоґічно виросли з національного пробудження і тому вони для нас ідейно близькі та симпатичні. Тамошні люди і репрезентований ними рух виросли з двох причинових комплексів. З одного боку з елементів протесту проти імперіялізму европ. Заходу. Цей імперіялізм найшов досі своє найсовніше оформлення в системі бльоку-

вання Европи при засобах франко-брит. антанти. Але та система означає для тих народів ту саму смертельну загрозу що і для нас. Щодо нас, то ми знаємо, як виглядалаб наша справа при побіді франко-брит. концепції з її політичним бльоком з Польщею, Румунією і Малою Антантою. Це є концепція України без Криму і Бесарабії, отже без можливостей забезпечення Чорного Моря і проливів за допомогою нашої союзницької балканської політики. А без Чорного Моря і проливів ми державно жити не зможемо. Далі ця концепція означає втрату всіх західньо-українських земель і через те страту політичного контакту з Білорусю а з нею з Балтиком. Нарештіж через осадовлення британців у передньоазійському просторі, та концепція означає втрату можливостей нашої каспіо-кавказької економічної, передовсім нафтової і спірітової політики. Це все разом є політична смерть, не тільки нам, але й їм! Це з одного боку.

З другого боку передньо-азійський еманципаційний рух виріс з елементів спротиву, спрямованого не тільки проти британського, але також проти російського імперіялізму, все одно до якої міри червоною плахтою він не прикривавсяб. Тут відкривається друга площина нашого заінтересування ними. Афганська революція означає теж до певної міри конфлікт ідеї релігійности і національности, отже магометанізму проти більшовицької політики розкладу в туркестанських просторах. Коли тут цей спротив виявляється перш за все як релігійний ресентимент, то в Персії, Туреччині і передовсім на Закавказзю він оформився теж політично. Передня Азія є нашим потенціяльним природним союзником і то в подвійнім розумінні — протиросійськім і протиевропейськім, т. зн. оскільки та Европа концентрується у франко-брит. бльоку. З тої ситуації виростають ріжнородні можливости підготовлювання зовнішньо-політичної системи, ідеольогічно підбудованої на елементах сильної державно і національної визвольницької ідеї.

Наше нинішне заінтересування тими просторами і їх політичною проблематикою носить випадковий характер. Заговорили про все те на заході, зачіпили ту справу і ми. Але підхід до справи національних рухів у середній Азії повинен би бути в нас дещо інший, чим на Заході. І передовсім сталий. Коли завтра Европа заглибиться в свою репараційну лябораторію, то Афґаністан і Аманула зникне зі стовпців її преси. Не повинно бути цього у нас. Бож в перспективах будуччини ми з тим простором звязані може ще більше, ніж навіть зі — Заходом

Зенон Пеленський.

Українська преса в 1928 р.

100 українських часописів у Польщі. — Пів тисячки у цілому світі.

Директор Бібліотеки Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові Іван Кревецький публікує в „Новій Зорі“ бібліографічний огляд української преси за 1928-ий рік. З того огляду довідуємося, що **в Польщі виходило в 1928 р. кругло 100 українських часописів.** З того: 85 у Галичині, 4 на Волині, 2 на Холмщині (разом на українських землях 91) і 9 в етнографічній Польщі. Крім того виходили ще 4 часописи „утраквістичні“: 1 польсько-український на Волині, 1 польсько-українсько-російський у Варшаві і 2 російсько-українські у Львові. Вкінці у Львові виходив ще 1 чисто російський часопис, видаваний для галицьких українців.

Українська преса зосереджується головним чином в Галичині, де в м. р. виходило 85 українських часописів, або 85 відс. всеї української преси під Польщею. З того у Львові появлялося 67 українських прес. органів, або 79 відс. всеї української преси Галичини і 67 відс. всеї української преси під Польщею. В інших галицьких містах виходило в м. р. 18 українських часописів, а саме: в Коломиї 6, в Станиславові 4, в Тернополі 3, в Перемишлі 2, в Жовкві 2, в Рогатині 1.

З 9 українських часописів, що появлялися в етнографічній Польщі, виходило 6 у Варшаві, 2 у Кракові й 1 у Каліші.

Що торкається періодичности, то українська преса в Польщі в 1928 р. представлялася так: щоденник 1, тричі в тижні 2, двічи в тижні 1, тижневиків 26, двотижневиків 14, місячників 33, тримісячників 7, решта 16 — неправильні. Крім того слід згадати окремо неперіодичні видання (головно праці Наук. Т-ва ім. Шевченка і Богословського Наук. Т-ва).

Під оглядом змісту було часописів: політичних 30, станових 15, для народу 15, наукових і фахових 14, для молоді і дітей 8, загальноосвітніх 6, літературних 5, господарських 4, жіночих 2. Більшість української преси в Польщі належить до національного табору (3/4 всеї преси); з того українська католицька преса заступлена 15 органами. Ліві (радикали, соціялісти, сельроби, комуністи і радянофіли) мали 26 часописів. Галицькі москвофіли мали в м. р. 7 часописів, з того 2 в українській мові і фонетикою, 2 в українській макаронічній мові й етимольоґією, 2 в російсько-українській мові й 1 в рос. мові (журнальчик „На рубежѣ“).

Таким чином 1 український часопис випадає у нас на яких 70.000 душ.

По статистиці Української Книжкової Палати виходило в м. р. **на Радянській Україні 278 українських органів,** з того: 95 ґазет і 183 журналів. Крім того було там 82 наукових українських видань, що появляються неперіодично і не мають самостійної передплати. (Російських ґазет було 69, журналів 67, непер. наук. видань 31. Позатим було ще в УСРР 27 ґазет і журналів у мовах інших нац. меншостей). Скільки українських прес. органів появлялося на території Російської С. Ф. С. Р., не знаємо.

По нашим інформаціям виходить іще ок. 20 українських прес. органів на Закарпатті, кілька в Румунії, 1 в Югославії, а дальше кільканацять часописів в українській мові по ріжних державах Европи (Чехословаччина, Німеччина, Австрія, Франція). За океаном появляється теж кількадесять українських часописів (у Злучених Державах понад 30, у Канаді ок. 30, в Бразилії й Арґентині кілька). Позатим виходить дещо й на Далекому Сході (Зелений Клин).

Взявши все те під увагу, можна з цілою певністю приняти, що в 1928 виходило на українських землях і поза ними **щонайменше пів тисячки періодичних часописів в українській мові.** Булоб дуже цікаво прослідити, який наклад мають українські періодики взагалі, а зокрема на Рад. Україні і поза нею.

За океаном.

Дітройтці — на „Рідну Школу“.

Дітройтські українці зложили на старокраєву „Рідну Школу“ гарний різдвяний дар: суму 2.763.18 долярів. Це дар несподіваний. Серед загального розбиття і розєднання по всяких „церковно-народніх“ боріях прийшло до застою і зневіри серед українського громадянства як у Злучених Державах, так і в Канаді. Декуди ніхто не прийде ані на віче ані на збори. Велика українська громада в Ню Йорку, яка тому 8 літ уладила демонстрацію в силі 6.000 душ, тепер по відомих подіях у Львові дала на демонстрацію проти тих подій несповна 100 осіб. Українське віче у Вінніпеґу, Ман., на якому було 1.200 осіб, складає 7 долярів жертв! Інші протести майже незамітні. Ювилей „Просвіти“ проходить начебто цілком чужа нам справа. Аж серед того застою і зневіри приходить вістка з Дітройт, що там українські громадяни зложили не 7 долярів на вічу, а 2.763.18 долярів. Стільки зложили на двох вічах одного дня. Це знак, що є ще українські громади в Америці, яких борні не знищили і не довели до зневіри. Знак, що там не згас патріотизм серед загальної неохоти. Що там ще горить старе українське завзяття і надія й певність на побіду великої української справи. Лиш у таких громадах і в таких громадянах та громадянках надія нації. Дітройтці дали приклад іншим громадам. Дали їм лекцію патріотизму. Нумож тепер наслідувати добре діло, добре зачате! („Америка“.)

Мирослав Січинський вернув до Америки.

Мирослав Січинський, відвідавши Радянську Україну, переїхав на схід через Сибір на Зелений Клин, а відтам до Китаю. З Китаю вернувся кораблем до Каліфорнії, а відтам домів до Рачестер, Н. Й. М. Січинський виголосить низку лекцій про свої поміченя на Радянській Україні по всіх американських містах, де є українські кольонії. Перша його лекція буде небаром у Ню Йорку.

Д-Р МИКОЛА ЗАЛІЗНЯК.

З великої доби.

Українська Центральна Рада і справа миру.

(Продовження.)

Микла Шраґ, член УСРП, відповідаючи Шацові, сказав, що Центральна Рада зовсім не думає заключати мир для України коштом Росії, але взятися до мирових переговорів вона примушена становищем на фронті та тим, що центрального правительства в Росії нема, — є тільки краєві правительства Донщини, України, Кубані та інші. Коли пустити тепер справу мира на призволяще, то це загрожуватиме загибілю не тільки Україні, але також усій Росії. Щоби краще запевнити українців, що Центральна Рада зовсім не війшла зі шляху федералізму, М. Шраґ прочитав слідуючу резолюцію фракції УСР:

„Не визнаючи влади Народніх Комісарів владою всеросійською і не входячи в оцінку того, чи ця влада відповідає волі всієї великоруської демократії, Центральна Рада числиться з Радою Народніх Комісарів, як з фактичною владою великоруського центру“.

„З огляду на те, що сучасний момент вимагає негайного перемиря і ведення переговорів про мир у загально російському маштабі, і вважаючи, що в цій справі сепаратні виступи загальмують негайне переведення мира в можливому порозумінні зі союзниками, Центральна Рада вважає потрібним скласти для ведення мирових переговорів всеросійську однородно соціялістичну федеральну раду міністрів“.

„Одначе вважаючи на такий момент, на розвал фронту та на руїну України, а також задовольняючи домагання всеї української демократії, Центральна Рада вважає конче потрібним заключити перемиря на румунському та південно-західньому фронтах і через те *постановляє вислати своїх представників для ведення переговорів у справі перемиря*“.

Представник російських соціялістів-революціонерів Скловський казав так: *Коли Центральна Рада піде по шляху негайного мира, то вона цим приєднається до тої справи, яку обманом розпочали більшовики.* Неронович казав, що союзники звернулися до України з запрошенням погодитися з нею. Чомуж нам про це нічого не каже Ґенеральний Секретаріят? Можеб і ми згодилися на ці переговори, колиб Ґенеральний Секретаріят докладно розповів нам, до чого запрошують Україну союзники. Ми не знаємо, чого союзники хотять. Може й вони хотять нас одурити? А як не одурять, то через що? Коли ми всі кажемо: геть з таємною диплёматією, — то не треба і цим разом ховатися з тим, що кажуть українцям союзники.

Представник жидівської партії Поалей-Ціон, Соломон Ґольдельман від імени своєї фракції висловив думку, що Центральній Раді слід узяти у свої руки справу мира, бо це зорґанізує ті частинові перемиря, які робляться на фронті, але *Центральна Рада повинна заключити мир тільки в порозумінні зі союзниками.* Крім того негайно після скликання Установчих Зборів треба поставити справу утворення центрального правительства Росії, яке одно матиме повне право заключити мир від імени всіх народів держави.

Балабанов від імени російських соціял-демократів та Бунду *заявляє, що Німеччина, ведучи переговори про мир, разом з тим ніби то збирається наступати на Україну коло Ковля.* На думку Балабанова, союзники, входячи в якісь відносини з Україною, напевно хотять у згоді з нею обсести Росію, а може возьмуть потім під свою кормигу і Росію і Україну. Може союзники тепер увійшли в сепаратні зносини не тільки з Україною, але також з Доном, і може тепер отаман Каледін веде з ними переговори про мир коштом не тільки Росії, але також України. Центральна Рада, — сказав на останку Балабанов, — повинна проти влади „Ради Народніх Комісарів“ подбати про утворення другої авторитетної державної влади, яка мала би право заключити мир.

На цьому в 5-ій годині вечера оголошено перерву до пів до 8-ої години вечера. Одначе після перерви засідання розпочалося тільки в годині пів до 10-ої. Членів Малої Ради на цьому вечірньому засіданні було вже більше, ніж на раншньому.

Першим виступив з відповідю на запитання меншостей голова Ґенерального Секретаріяту В. Винниченко.

Думка впливових фракцій Малої Ради, — казав він, — про мир та перемиря ані трохи не розходиться з думкою Ґенерального Секретаріяту, який думає, що *треба негайно почати мирові переговори. Про такий свій погляд Ґенеральний Секретаріят повідомив уже послів союзних держав.* Англійці і французи прислали вже до нас своїх послів. Ґенеральний Секретаріят також уважає потрібним в тій чи іншій формі порозумітися з тими орґанізаціями, а тою силою, яка заняла певну позицію в справі перемиря на наших фронтах. Ґенеральний Секретаріят також не може поминути того, що правительство Народніх Комісарів має певне значіння серед широких мас, але він не вважає його правительством цілої Росії і через те думає, що справу мира повинно вести те правительство, яке буде спиратися на широкі кола російської революційної демократії та орґанізовані краєві республики.

Тому-то черговим завданням Ґенерального Секретаріяту є утворення центрального однород-

Посмертна згадка.

В Джерзи Сіті, Н. Дж., помер на параліж серця заступник предсідателя У. Н. Союзу, **Михайло Угорчак**, родом з Тисьмениці, повіт Товмач, у Галичині. Покійний був давніше довгі роки секретарем У. Н. Союзу і богато трудився для цеї організації. Відтак, покінчивши студії фармацевтики, став аптикарем і вів свою власну аптику в Джерзи Сіті. Полишив удову і малолітні сироти.

Любимці.

Нова розвязка справи „Народнього Дому".

„Старорусини", віддавшись під протекторат „малопольського" чи червенського реґіоналізму (пос. Стронського), стали любимцями власть імущих. Залицяючись до всесильної санації, вони — через формальний поділ на русских уніфікаційників і своєрідних „сепаратистів"-червонорусів — постановили і чесність зберігти і капітал здобути. І єдинонеділимці (в даних умовинах: національно-культурні) зберігають чесність, а „сепаратистичні" червоноруси добувають капітал. В тих змаганнях і балянсуванні між поділом роль „русского" табору найкраще виходять ті, що одною ногою стерчать в русско-уніфікаційному крилі, будучи льояльними до єдности трьох „русских племен", а другою спираються на державно-польській льояльности „сепаратистичних" червонорусів.

Цею тактикою і грою „старорусини" одержали в дарунку Ставропиґію, а тепер на черзі є „Народ. Дім".

Шеф й „ідеольоґ" малоруських червонорусів д-р О. Лисяк у своїй розмові з представником „Варш. Інформації Прасов-ої" запропонував таку розвязку загально-національної справи „Народн. Дому": З огляду на те, що з 303 передвоєнних членів „общества" „Нар. Дім" при житті осталося лише біля 100, а й ті є вже віковими старцями, то воєвідство повинно розвязати ту справу шляхом поширення **по своїй вподобі** дотеперішньої прибічної ради. Після того та іменована воєвідством рада скличе загальні збори іменованців і зпоміж них вибере нову „статутову" управу „Нар. Дому".

Видно, що цей проєкт шефа „русскої аґрарної партії" найшов вдячний відгомін серед польських компетентних чинників. Як нас інформують з достовірних джерел, львівський воєвода запросив на днях теперішнього сеніора Ставропиґії М. Третяка і предложив йому виделеґування Ставропиґією 15-ти членів до нової прибічної ради „Народнього Дому".

Сеніор згодився на пропозицію воєводи під умовою, що уступить правит. комісар М. Бачинський та члени прибічної ради Липецький й Лисяк. Воєвода мав приняти цю умову, після чого п. Третяк мав предложити в городському старостві список вимаганих 15-ти членів. Нова управа „Нар. Дому" малаб бути зложена в той спосіб, що сеніор Ставропиґії мав би бути одночасно правит. комісарем „Нар. Дому" і головою прибічної ради.

Як бачимо, „розвязка" справи „Нар. Дому" в загальному йде по лінії шефа „русскої аграрної партії", але в подробицях відхиляється від неї. Поширена прибічна рада має бути вибрана не з членів „русскої аграрної партії" з метою виминути закид партійництва, але з членів „русских" неполітичних установ. Та щодо особового складу, то це будуть одні і ті самі люди з додатком „русских" інших відмін".

Ось так розвязують у нас далекосяглу справу загально-національної установи, фондації всього українського народу Галичини.

Вже нераз наше громадянство підносило свій голос в обороні народнього майна. Не слід нам і тепер збувати мовчанкою цеї нової трансакції.

Українська капеля і фільма.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 19. січня 1929.

I.

Простуда, яку захопив ваш кореспондент, ждучи автобуса в холодну й вохку ніч, після українського концерту тому кілька днів, була причиною, чому допись про два тутешні виступи хору „Думки" наспіє до вас з опізненням.

Ждали тутешні земляки приїзду цього хору вже довго, чи не пів року. Не так то вже легко добитися сюди, до Франції, громаді 62 людей, коли громада ця походить не тільки з Радянського Союза, а то ще й України Радянської. Трудноші з одержанням візи до Франції мешканцям Радянського Союза величезні, а митарства предовгі — з охоронно-політичних причин, легко зрозумілих. Але дістати дозвіл візду *українцеви* радянському, будь він і не комуніст і не пропаґандист, ще вдесятеро важче ніж одержати французьку візу навіть відомим радянським діячам, якщо вони росіяни, калмуки чи „партійці" якоїнебудь іншої народности, коби тільки не української. Вас це дивує? А проте воно правда. Відомі діячі, письменники, артисти з Радянської Росії попадаються сюди розмірно легко, але громадянам радянської України дістати віз до цієї країни або взагалі неможливо, або безмірно важко. Радянська Україна — десятки й сотки прикладів це потверджують — користується тут безперечним привілеєм — неґативним. А коли поспитаєтеся за причиною, то швидко дізнаєтеся: деякі, навіть т. зв. міролатні тутешні кола прийшли до переконання, що Радянська „Москва" чи Росія, тобто весь Радянський Союз, радо, швидко й тривко пішла би на стабілізаційну згоду зі східною союзницею Франції і оконечно закріпила би іструючий стан кордонів, якби не Харків, в якому — все таки — бодай час від часу — підносяться протилежні хотіння чи забаганки. Які вони рідкі, скромні й несміливі — знаємо самі. Одначе й їх доволі, щоб настроїти деякі тутешні кола особливо „уважливо" до всього, що пахне Радянською Україною, підозрілою — справедливо, чи несправедливо, — це інше питання — в намірах неприхильних „Східному Льокарнові". Так напр. відмовлено візду українським радянським письменникам — та ще й відомим франкофілам! А „Думка" одержала дозвіл приїзду після безконечних проволок, слідств, то-що.

Ну, нарешті вона таки приїхала і дала тут два концерти. Концертів цих тутешня наша земляцька братія виждала нетерпляче. А надії на тріюмфальні успіхи були в нас безконечні.

II.

Скажімо зразу таки: надії ці не виправдалися, а успіх у французької публики й преси, коли він безперечно і був, то далеко не був такий блескучий, як успіх хору Кошиця зперед 10 років. Причини? Дехто думає, що ґазети одержали „кивок" мовчати або хвалити тільки поміркованo. Може і є щось у цьому. Одначе і без цього можна знайти й деякі інші причини мінорного результату. Перша: мало дбайлива й мало зручна підготівка — орґанізацію концертів віддано чомусь якраз тому бюрови, яке до цього не підходило — російському концертовому бюрові. Далі: відсутність моменту несподіванки, який так удачно прислужився був тріюмфові Кошиця тому 10 років; тутешня критика і публика „розвезена": показують же їй все, що найкраще в цілому світі і осяяти її дуже важко. А третє: вибір співаних „кусників".

Щодо останнього, то не вагаємось висловити кілька уваг повного й абсолютного профана, які може будуть видаватися еретичними керманичам „Думки" тай нашим львівським, київським чи харківським мельоманам. І так передовсім зовсім непотрібно силкувався український хор учити французів співати французьких пісень, французьких композиторів. Вже своєчасна Кошицева „Марсилєза" немило чудувала французьке вухо; теперішній Городовенків Дебюссі і Равель викликував у публики відрухи нетерпеливости. Те саме торкається збаналізованих тут від десятків літ — російських композиторів: чував-же їх кожній француз сотні разів від усяких російських хорів і не задля них він вибрався на дорогий концерт „Думки". Цікавити тутешню музичну публику й критику могло єдино тільки щось особливо українське, специфічне тільки українській пісні, щось оригінальне, питоме, одиноке і — могуче. А цього „Думка" дала дуже маленько, або бодай розмірно мало.

Чисте непорозуміння — цей добір українських пісень для чужинців!

Подумайте собі, що напр. якийсь французький хор їде до Львова чи Київа. Чого від нього хотітиме українська публика? Травестії українських мельодій французьким горлом і слухом? Ні трішки! Продукції якихось особливо важких французьких композиторів? Певне, але тільки трохи. Натомісць цікаво булоб нашій публиці почути найбільш характеристичних французьких пісень і мельодій — нехай би вони собі і були банальні для французів. А навіть — якраз тому, що вони банальні, розповсюднені, старі для французів — вони цікаві-чужинцям. Значить, треба би для Львова чи Харкова співати зразки популярних мельодій „Au clair de la lune", „Malborough s'en va t-en guerre", „La bas, dominant la prairie", то-що. Тут — ніякий французький хор таких банальних продукцій не дає, вони тут зайві. Але у Київі або Харкові вони булиб цікаві, може навіть головно й виключно цікаві, наче запах французьких піль і лісів.

Так і наш хор повинен би для чужинців „знизитися" (?) до наших „Ой, зійшлися всі бурлаки", до „Зеленої Рути", і цим подібних пісень, до банальних у нас та нових і прецікавих чужинецьким слухачам.

Одначе — говоріть такі єреси нашим диріґентам, які гордять такими програмами, а хотять імпонувати Парижеві мельодіями маловідомими та за те повними трудноців і музичних штукатерій...

III.

Як бачите, цей допис не має нічого спільного з музичною критикою виступів „Думки"; на таку фахову критику нема у вашого кореспондента найменшого сліду компетенції. Це такі собі уваги найостаннішого з профанів. На жаль, саме з таких профанів складається величезна більшість концертових слухачів — своїх і чужих. І цей факт пояснює богато з того сорозмірно слабого успіху продукцій „Думки", які — ми певні в цьому — були першорядної вартости зі строго фахового становища.

Коли мова про продукції українського хору в Парижі, то слід при нагоді спомянути добрим словом і продукцію фільми в Парижі. Коли кажемо „українська фільма", то надуживаємо цієї назви, тільки тому, що автор фільми — наш земляк. З українськими темами фільма ця нічого спільного не має.

Тому кілька тижнів ми мали приємність бачити в одному з найінтеліґентніших тутешніх кінових підприємств висвітлення фільми „Електрична Ніч". Її творець — стипендист ВУФКУ, п. Деслав, має тут надзвичайний, просто чудесний успіх у цілої фільмової критики. Вже перша його фільма „Похід машин" викликала цілий хор признань і похвал у фахових критиків. „Електрична ніч" — тесаме. Конкурентів тут — леґіон. А критика тутешня — часто не зовсім то нечутлива на грошево-реклямові „арґументи". „Арґументів" таких нашому молодому (мимоходом додаючи: симпатичному й замітно інтеліґентному) фільмовому композиторові — хибує, на жаль, зовсім. Коли його хвалять — його, чужинця і незвязаного з ніяким міліоновим підприємством! — то це єдино тільки задля справжньої вартости його твору, який накидається ориґінальністю концепції всім знавцям.

Так і краще! Деслав молодий і будуччина перед ним. Коли своїми дрібними матеріяльними засобами він сотворив зразки фільм, які викликують захоплення фахівців, то можна ждати, що серед тільки сприятливих обставин він виб'ється на одного з чільних діячів і творців на полі фільма української і міжнародньої.

В. Панейко.

Дивогляди.

Самозванець на Україні.

Рижський кореспондент „Морнінґ Пост-у" повідомляє:

На Україні появився самозванець, що представляє себе за царя Миколу II. Селяни скривають місце його перебування перед органами влади. Він постійно переїздить з одного села в друге і радянські власти не можуть його найти. В деяких околицях України ведеться монар-

---

но соціялістичного правительства, складеного на основі федералізму. Негайно по ухваленні Малою Радою постанови про мир Ґенеральний Секретаріят думає розпочати переговори з союзниками по радіо-телеграфу. Щодо того, чи робили союзні посли якінебудь обіцянки Ґенеральному Секретаріятові, то можу сказати, що ніяких обіцянок, про які тут сьогодня говорено, союзники нам не давали.

З приводу пояснень В. Винниченка ніхто не забирав слова. Після досить довгої промови Е. Нероновича, який зазначив, що неукраїнські фракції Центральної Ради завсіди гальмували її роботу і згоджуються з чимсь завсіди тільки тоді, коли їх ставлять перед фактом, та полемічної відповіди на цю промову представника російських соціялістів-революціонерів Скловського, фракції українських соціял-демократів та українських соціялістів-революціонерів внесли приняту ними на фракційних нарадах спільну резолюцію в приводу мира.

Перед самим голосуванням цеї резолюції виступив з довгою промовою Тьомкін, який вніс також проєкт резолюції від неукраїнських фракцій, крім польської партії соціялістичної.

В цій резолюції стверджувано необхідність вислати представників на румунський та південно-західний фронт для заключення перемиря в порозумінні зі союзниками, негайно приступити до утворення центральної влади, одиноко правосильної для переговорів у справі мира і приступити до тимчасового вироблення умов демократичного мира, щоби предложити їх на розгляд Центральної Ради та союзників.

Спільна резолюція українських соціял-демократів та соціялістів-революціонерів була така:

(Докінчення буде.)

хістична пропаганда за радянською монархією під гаслом: „Цар і ради“.

Скільки то було вже досі тих самозванців на Україні, а скільки їх ще буде?!

„Дзвін Свободи“ щез із Ужгороду

Читаємо в однім ужгородськім тижневику: Дзвін, що його привіз Жаткович з Америки до Ужгороду дня 2. грудня 1920 року, на знак вільної автономії Підкарпатської Руси стояв німо на подвірю жупанату. Стояв опущений, тільки кури сиділи на нім. Прохожі українці („русини“) не могли здержати своєї усмішки. В осени 1928 р. прийшли невідомі люди і забрали дзвін нібито до Польщі. „Дзвін Свободи“ сповнив свою повинність на Закарпатті: раз дзвонили ним 2. грудня 1920 р., а потім замовк, щоби своєю мовчанкою пояснювати положення країни. Вісім літ минуло. Філядельфія, Скрентон, Париж, 8. травня в Ужгороді, мировий договір... дзвін, знак свободи карпаторуського народу. Бо тепер уже і дзвона нема, тільки стільці і перо, як свідки підписання „середне-европейської унії гноблених народів“. Але нічого: ще ми будемо дзвонити своїми дзвонами по всіх церквах наших...

„Русский карнавал“.

З „Русского Голосу“ довідуємося, що наші „русскі“ гуляють цього року — „во всю“. По великих „танцовальних“ вечерницях на Маланку, влаштованих „Обществом Русских Дам“ в салі Надонього Дому, заповіджений отсе „большой вечер с танцами“ на 1. лютого ц. р., що його аранжує „общество русских студентов Друг“.

Видно, що москвофіли не мають причини сумувати...

В безконечній черзі...

Нова розправа проти Василя Атаманчука й Івана Вербицького.

В понеділок 28. січня ц. р. в 9. год. рано почалася нова розправа проти обв. Василя Атаманчука й Івана Вербицького під закидом убивства кур. Собінського. Розправі проводить надр. Маєр, як вотанти засідають ради. Згурський і Лясковський та їх заступник суддя Михалевич. Обвинувачує прок. Ланевський. Боронить обв. Атаманчука адв. д-р Шухевич, обв. Вербицького — адв. д-р В. Старосольський.

По одногодинній нараді вильосовано присяглих суддів у такому складі: 1) Поминковський З., віцедиректор З. Б. Кр., 2) Ґловацький Теодор, емер. полковник, 3) Ґаншинец Ришард, проф. унів., 4) Баховський Станіслав, 5) Голвічинський Антін, власник камениці, 6) Нowаковський Станіслав, інжинір, 7) Польончик Ян, ем. управитель салін, 8) Розуміловський Маріян, купець, 9) Рошек Богослав, присяглий мірочний, 10) Рудницький Мечислав, аґроном, 11) Ростаньський Вільгельм, ком. маґістрату, 12) Щавінський Роман, маґістер фармації. Їх заступники: 2) Барон Альфонс, ем. почт. урядовець, 2) Ваґура Казимир, ем. майор.

Предсідник Маєр пояснює присяглим суддям, що Найвищий Суд у Варшаві зніс присуд смерти на обох обвинувачених в убивстві кур. Собінського, а затвердив присуд за злочин державної зради і шпигунство. Тому нині станули обв. Василь Атаманчук та Іван Вербицький ще раз перед судом присяглих. Опісля сам предс. Маєр відчитує акт обвинувачення, щоб познайомити присяглих суддів з підкладом убивства кур. Собінського.

На салі лише дехто з рідні обвинуваченого Ів. Вербицького та ще кілька осіб. Оба обвинувачені сидять в асисті двох поліцаїв зі штиками, які що-години зміняються. На коридорі та перед судом богато конфідентів і поліцаїв.

По відчитанню акту обвинувачення в польській мові відчитує протоколянт цей самий акт ще в українській мові. Судді присяглі противляться відчитуванню ще раз того акту по українськи, тому, що вони мовляв, не розуміють української мови. Але на домагання обв. Ів. Вербицького протоколянт таки відчитує акт зі страшними дикими наголосами.

Після того предс. Маєр відчитує присяглим суддям цілу низку питань, які поставлено присяглим суддям на першій розправі (13. III. 1928) та відповіди їх на поставлені питання. Потім відчитує заказлення неважности, яке внесли оборонці до Найвисшого Суду у Варшаві та становище Н. Суду в тій справі з 20. X. 1928.

На тім перервано розправу до другого дня. Початок її в год. 9·15 рано.

Внесення на висловлення недовіря мін. Цареві впало.

Коли маршалок сойму отворив засідання сойму 28. січня, місця на урядових лавках заняли всі міністри, за виїмкою мін. військових спр. марш. Пілсудського, якого заступив віцеміністр ген. Конажевський та хорого мін. закордонних справ, якого заступав віцемін. Висоцький. Першою точкою денного порядку було читання проекту закону про ратифікацію Кельоґового пакту. В тій справі промовляв пос. Бітнер (ком.). Його промову заглушив великий галас. Полк. Славек якимсь окликом перешкодив бесідникові. На це відповів пос. Бітнер, що генерали не мають нічого до говорення, бо пруть до війни. За це одинківці перешкаджали Бітнерові у виголошуванні промови. Пос. Олюбінський (ББ) намагався стягнути пос. Бітнера з трибуни, але до того не допустила інтервенція маршалка та його секретарів. Проект про ратифікацію відіслали до комісії закорд. справ.

Потім приступили до внесення Клюбу Народового в справі висловлення заяви недовіря міністрові справедливости Цареві. Мотивував внесення пос. Пачковський, кажучи, що § 58-ий конституції дає право соймові потягати міністрів до відповідальности. Внескодавці закидають мін. Цареві знасилування конст. принципу про несування суддів. Мін. Цар усунув першого президента Найвищого Суду і президентів апел. судів. Опісля прем. Бартель у заяві ствердив, що уряд солідаризується з діяльністю мін. Цара. Уряд поступованням мін. Цара не нарушив конституції. Становище уряду є конституційно коректне та відповідає також умовинам льояльности. В дальшій дискусії складали заяви представники клюбів. Представник ППС пос. Недзялковський сказав, що твердження премієра, нібито ухвала сойму не була оконечним законом і тоді обовязком уряду було виконати декрет є справедливе під форм.-правним, але не під фактичним оглядом. Право парляменту не є лише писане, але далеко більше обичаєве і тому ухвала сойму повинна бути для уряду вказівкою, з якою повинен рахуватися. Колиб внесення здобуло більшість, виглядало би, що головна гра відбувається між табором санації і нар. демократією, а поправді воюючими сторонами є санація і польська демократія. Тому ППС. здержується від голосування, але цим іще не усувається від поставлення цілої справи свого відношення до уряду за кілька днів на бюдж. комісії. Пос. Руґ (Визв.) заявив, що його клюб здержується від голосування. Пос. **Біляк** (Укр. Клюб) заповідає піддержання внесення Нар. Кл. з принціпіяльних мотивів. Міністр справедливости і міністр внутр. справ причиняються до політичного гнету українців. Доказують це політ. процеси, доля ідейних вязнів, приноровлювання амнестійного закону і т. д. Українці памятають діяльність мін. Цара як ген. виборчого комісаря та пригадують сторонничість властей у листопадових подіях у Львові та Батятичах. Українці будуть голосувати за внесенням. Пос. Домбський (Стр. Хл.) заявив, що його клюб голосуватиме за внесенням, пос. Дембський (Пяст) заповів, що його клюб здержиться від голосування. Голосування відбулося поіменно. **За внесенням голосувало 84, проти 96. Білих карток віддали 72.** З того виходить, що ледви 60 відс. послів брало участь у голосуванні. До 84 голосів треба зарахувати: НД, ХД, НПР-Правиця, Стр. Хл., славянські меншости і рад. груп.

Найближче засідання сойму, на якім буде бюджетова дебата, відбудеться в середу.

Аманула знову при владі.

Афганський консулят у Бомбаю повідомляє урядово, що Аманула на просьбу мешканців Кандахару і ріжних племен згодився знову обняти престіл і владу. З Москви повідомляють, що дні володіння Габібулага пораховані.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87 50—8·88 00, канадійський долар 8·82 00—8·82 50 чеська корона 0·26 25—0·26 50, австрійський шилінг 1·25 00 1·25 00 румунська лея 0·05 00—0·05 30 французький франк 0·34 50 0·34 80, швайцарський франк 1·71 25—1·71 50 фунт штерлінґів 43·30 00—43·60 00, радянський червінець 17·50 18·50.

Золото: 20 корон 36·50 00—36·80 00, 20 франків 33·75 00—34·40 00, 20 німецьких марок 41·70 00—42·00 00, 10 російських рублів 46·50 00 4·7·00.

Срібло: Австрійська корона 0·65 00—0·69 00 5 австрійських корон 3·50 00 3·60 00, австрійський фльорен 1·70 00—1·80 00, російський рубель 2·95 00—3·05 00, копійки за рубель 1·48 00—1·52 00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·25—47·25 пшениця селянська 43·00—44·00 жито галицьке 33·50—34·25, ячмінь галицький броварняний 34·50—35·50, ячмінь галицький 28·00—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25 ячмінь на млинокий 31·00—32·00 кукурудза румунська 35·50—36·50 овес галицький ... фасоля промислова 4·75—5·00, фасоля біла 103·00—130·00, фасоля кодрова 50·00—55·00, фасоля краса 90·00—75·00.

Орґанізаційний рух.

Повітові зїзди Українсько о Національно-Демократичного Обєднання.

Львівщина.

Повітовий Народній Зїзд львівського повіту відбувся ще в грудні у Львові. На зїзді були делеґати 87 громад повіту. Збори відкрив пос. І. Ліщинський. Проводили ними: пос. Кохан, Кернога з Підберезець і Гошовський зі Збоїск. Звіт з діяльности повітового комітету партії здавав пос. Ліщинський. Над рефератом відбулася дискусія. Пос. Рудницька говорила про орґанізацію жіноцтва. По дискусії приступлено до виборів повітового народнього комітету. Головою комітету вибрано знов посла І. Ліщинського. Зїзд ухвалив повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації, зокрема послам Ліщинському і Кохановi.

Брідщина.

В Бродах відбувся повітовий партійний зїзд теж ще в грудні. Взяло в ньому участь 190 делеґатів з усіх сіл повіту. Проводили зїздом: С. Левицький і Ф. Хомин. Секретарював В. Чума. Обширний реферат про політичне положення українського народу і про парляментарну діяльність нашої репрезентації виголосив пос. О. Вислоцький. Він же зложив звіт і з діяльности повітової партійної управи за минулий рік. По дискусії над рефератом зїзд висловив повне довіря партійному проводові і Українській Парляментарній Репрезентації. Новий повітовий народній комітет зложено в той спосіб, що входять до нього по одному представникові з кожного села і 6 громадян з міста Бродів. Це так званий Ширший Повітовий Комітет. На його засіданні вибрано головою повітової партійної орґанізації пос. Вислоцького, його заступником С. Левицького (Броди), секретарем Ґ. Павлюка (Броди), а скарбником Р. Кочержука (Черница). При повітовій партійній канцелярії рішенно ввести відділ безплатної правної поради для населення.

Мостищина.

І в Мостисках відбувся повітовий партійний зїзд в другій половині грудня. Проводили ним д-р Л. Кульчицький і о. А. Пшепюрський. Реферат про політичне положення, діяльність Парляментарної Репрезентації виголосив пос. д-р Ст. Біляк. По рефераті була дискусія, в якій брало участь богато селян. Вибори повітового партійного проводу дали такий вислід: головою став о. рад. Пшепюрський (Старява), заступником голови д-р Л. Кульчицький (адвокат Мостиська), секретарем Т. Кокоруда (Мостиська). При повітовій народній канцелярії рішено відкрити відділ правної поради.

НОВИНКИ

— **Адміністрація „Діла“ повідомляє отсим Вп. Передплатників, що передплата на лютий виносить 5 золотих.**

— **Фотограф Янушевич,** вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої). Тел. 59—60. 1258

— **Ревізії в Краківці.** Пишуть нам. Дня 5. січня ц. р. перевела поліція ревізію в домі о. В. Матковського, пароха Краківця. Поліція допитувала головно жінку пароха, п. Стефанію Оксану Матковську, про „Сурму“, зброю і т. п. Розуміється, нічого підозрілого не найдено. Забрано її записник (витяги і золоті думки з красної літератури), співаник „Сурма“ і книжечку з гімнастичними вправами й співами. Ревізія ця спричинена мабуть тим, що п. Стефанія Матковська приготовляла аматорську виставу і свято „Просвіти“ на приходстві — наслідком знижа в чи-

тальні. Поза тим було ще кілька ревізій серед
інтелігенції і свідоміших міщан Краківця.

— **„Шляхціц на загродзе"...** Такою засадою
кермувався, видно, постерунковий Юзеф Стан-
ко в Шклі, який — не зважаючи на дозвіл львів-
ського воєвідства — відобрав був лісту на „Рід-
ну Школу" ч. 7 і заборонив колядувати. Мовляв,
так йому зателефонувало староство. Одначе пе-
респавшися, на другий день віддав лісту повно-
власникові. — Здибавши опісля другу групу з
лістою ч. 6, вже не відбирав її, тільки агітував
проти „Рідної Школи": „Поцо маце колендовадь
на пануф, жеби бжухи пасьлі?" і. т. д. Одначе
громадяни не далися відмовити і колядували да-
лі. — Нераз дивувалися ми, хто ширить між на-
родом байку, немов би в „Рідній Школі" вчили-
ся діти самих панів, хоча це очевидна брехня,
бо 90 відс. усеї молоді в школах і виховних у-
становах „Рідної Школи" — це діти селян і ро-
бітників. І тут виявилося, хто пускає такі нісе-
нітниці, щоб відтягнути маси від „Рідної
Школи".

— **На карту „Рідної Школи", звільняючу від
алькогольних напитків,** зложив далі: Василь
Вевчук, Львів, 1 долар. Хто дальший?

— **Гроші з Берліна на „Рідну Школу".** Перечи-
тавши цей заголовок, наші „приятелі" аж руки
затруть з радости: мовляв — дивіться, відки
„Рідна Школа" дістає „субсидії"... Тимчасом
гроші на „Р. Ш." зібрані українською кольонією
в Берліні з нагоди Різдва Христового, а саме:
збірка на Різдво в українській греко-кат. церкві
дала 7 марок, збірка на Йордан дала 10 м., а до
того о. д-р Вергун доложив 10 м.; разом при-
слано 27 марок, які тим цінніші, що походять
від нашої еміграції, яка сама перебуває в злид-
нях і серед дуже важких життєвих обставин.

— **Битва під Берестечком в освітленні нових
документів.** Дня 25. І. відбувся в Українськім
Науковім Інституті в Берліні незвичайно цікавий
виклад д-ра Д. Олянчина на тему: „Битва під
Берестечком в освітленні нових документів".
Д-рові Олянчинові пощастило найти в тайнім
архіві пруського міністерства закордонних
справ документи-реляції німецьких очевидців
битви, спрямовані до канцелярії вел. курфірста
бранденбурського. Ті документи в значній мірі
допомагають розбивати польські історичні ле-
генди про „розгром" і „паніку" українських
військ і наслідком цього „розгрому" — „зірван-
ня голови козацькій гидрі". Програна була, але
не така, як ми до цього часу звикли завдяки
польській істор. науці приймати. Проф. Доро-
шенко доповнив виклад цілою низкою уваг, в
яких зясував історичне значіння найдених доку-
ментів. Після викладу розвинулася жива наукова
дискусія.

— **„Національний день українців".** Під цим заголовком поміщена в „Мюнхен-Аугсбургер Абендцайтунг" (ч. 25. з 26. січня ц. р.) передова стаття б. консуля У. Н. Р. В. Оренчука, в якій подана коротка історія українського національного відродження і змальована вага актів з 22. січня 1918 р. і 22. І. 1919 р. для цілого укрїнського народу. В. П. Оренчук — це один з тих дуже нечисленних українців, що вмів знайти доступ до чужинецької преси, в якій постійно популяризує наше минуле і наші сучасні змагання.

— **Скандалічна афера львівського адвоката.** Нема то, як жити в столиці, хоч би навіть у такій миршавій, як наш коханий Львів. Завсіди щось нового та ще сензаційного. От хочби та сензація за міліонові ошуканства пана д-ра Кольніка, або не менше масенька також веселого доктора, а навіть вже адвоката Станислава Правва. Кажуть люди, що вони оба подібні до себе, як дві каплі води, або два платки брудного малопольського снігу. Кажуть, що цей панок, себто адвокат Прави, дуже здібний, не менше від д-ра Кольніка, лише більше скромний. Перший, д-р Кольнік, понатягав клієнтів „Банку Взаїмного Кредиту" на міліони, зноваж адвокат д-р Прави натягнув своїх клієнтів „буржуїв" лише на 30.000 долярів, так, що пофалшував вексі. Навіщо стільки грошей потребував д-р Прави як і д-р Кольнік. Скажемо на вухо: оба дуже любили зелену природу та блискучих метеликів. І так: д-р Кольнік їздив до Шевінінген, зате адв. д-р Прави купував нові люксусові самоходи на те, щоб поставити коли не світовий, то хоч польський рекорд у перегонах. Тому то їздив зі Львова аж до Константинополя, а ще частіше до Варшави. Але таки рекорду не поставив, бо застряг по коліна в снігу. Застряг, відморозив собі вуха, дещо охолонув з великого запалу та почимчикував до города Львова. А тут тобі чудасія: плати векслі та ще за 30.000 долярів. Еге! — подумав він, які ви, клієнти, премудрі! Я вас всіх навчу... Недовго роздумуючи, замовив собі оборонця, щоб боронив його перед напастю та побіг сам до прокуратора за опікою. Прокуратор вирятував його з опресії і залишив під ключем.

— **Грабунки й убивства.** На Василя Кондрука, що їхав з Чорних Ослав (пов. Надвірна), напав на дорозі Федько Менюк і вдарив його вісім разів сокирою так, що він упав непритомний на землю. Менюк, якого вже арештовано, забрав після того з кишені Кондрука 57 дол. — В Кутах Старих, косівського повіту, вбили Стефана Будза наслідком якихсь особистих порахунків Іван Бойчук (син Михайла) та Іван Бойчук (син Миколи). Обох їх теж арештовано. — З приводу нещасливої любови стрілив собі в серце Маркус Сінгер у Снятині, в домі своєї нареченої Рахилі Ліндер.

— **Джекі Куген у Відні.** Відомий фільмовий артист-дитина Джекі Куген приїхав тепер до Відня, де виступає разом зі своїм батьком у вар'єте. Куген уже тепер не дитина, а 13-літній молодець у циліндрі і фраку. Він співає якусь англійську пісню, а потім веде ніби дотепний діяльог зі своїм батьком і баавить публику коштом батька. Всесильна та мамона! Віденська преса радить молодому Кугенові, щоб він вертав радше до Америки, записався до школи і вчився, як кожний інший смертельник, а не пускався на кльовна, до чого не має найменших даних. Та цієї доброї ради не послухає очевидно ні молодий Куген ні тимбільше його батько, як видно, людина підприємчива, що вміє використовувати популярність свого сина на всі лади.

— **Анальфабети в Чехословаччині.** На днях оголошено урядові статистичні дати в справі анальфабетизму в поодиноких провінціях Чехословаччини. Найменше анальфабетів має Чехія, бо неписьменних є там ледви 2.44 відс. загального числа населення. По національности є в Чехії анальфабетів: чехів 2.38 відс., німців 2.53 відс., жидів 0.75 відс., інших національностей 6.09 відс. На Моравії є анальфабетів: серед чехів 3.2 відс., серед німців 2.38 відс., серед жидів 1.63 відс., серед інших національностей 11.13 відс. На Шлеську найменше анальфабетів мають жиди, а саме 2.03 відс., німці 2.38 відс., чехи 3.61 відс., поляки 4.96 відс., інші національности 13.14 відс. Далеко гірше під тим оглядом є у східних провінціях чехословацької республики, на Словаччині й на Підкарпатській Руси. На Словаччині анальфабетів є 16.03 відс. загального числа населення, при чому жиди мають 5.49 відс. анальфабетів, німці 9.58 відс., мадяри 10.21 відс., словаки 15.72 відс., українці 43.55 відс., інші національности 69.68 відс. На Підкарпатській Руси неписьменних є більше ніж половина населення (50.16 відс.). По національности мають там мадяри 16.08 відс. анальфабетів, жиди 31.62 відс., українці 65.67 відс., інші національности 83.09 відс.

— **Гра на біржі в Ню Йорку.** В Ню Йорку на біржі („Стак Ексчендж") люди скуповують уділи (стак) всяких компаній і через то ціни йдуть угору. Великі біржевики з того раді, що публика розкуповує уділи і підбиває ціни, бо так вони найдуться в руках великої маси дрібних посідачів, між яких легко буде розділити страти, як ціни уділів нагло впадуть і буде „крах" на Волл Стріт. Тепер люди купують і продають та сподіваються заробити, а навіть богато й заробляють. Але підчас „краху" зароблять лише великі біржевики, що закуплять уділи дешево, ті самі уділи, які вони поволи випродували дорого. А дрібні посідачі уділів, котрі хотіли раз забавитись у біржевиків і пуститись на бистрі хвилі щастя на Волл Стріт за порядком понесуть втрати в користь ненаситних великих спекулянтів. Хіба хто вчасно втече перед ними і продасть свій „стак" в „психольоґічний момент" та більше не стане купувати. Одначе таких буде мало, бо примана легкого і швидкого зарібку за велика, а ще до того на Волл Стріт де малі „біржевики" хотять закасувати великих.

— **Д-р В. Тисяк,** (наш земляк), відомий українській публиці з концертової естради співак (тенор), ученик проф. Леліви в Варшаві, виступить на сцені Львівського Міського Театру в четвер дня 31. ц. м. в опері „Фавст", де буде співати партію Фавста.

На господарські теми.

Шовківничий рух на Підкарпатті.

Заінтересування шовківництвом росте у
нас з дня на день! Люди допитуються про
морви і про годівлю шовкопрядки. На тему
шовківництва мав я осінню три відчити: в Би-
кові, Кульчицях Шляхоцьких та в Синоці; всю-
ди зацікавлення велике. Деякі наші люди, ко-
трі любуються садівництвом, самі на власну
руку заложили собі вже шкілки. Гарний при-
клад у тім напрямі дав минулого року п. Ко-
тила, залізничник у Загірю коло Синока. Він
то по прочитанні пер ої статті, яка появилася
в святочнім числі „Українського Голосу" за
минулий рік на тему шовківництва не питаю-
чись нікого, без довгої застанови спровадив
собі 5 дкґ. насіння морви, засіяв, і ходив коло
них так само як і коло овочевих зернаток, а
цього року має вже шкілку, в якій є 400 гар-
них та чепурних однорічних деревець!

Самбірська філія „Сільського Господаря" під проводом невтомного народнього робітника о. сенатора Юліяна Татомира, розвинула в тім напрямі живу діяльність. На кількох філіяльних засіданнях горячо дискутовано цю справу. Ухвалено заложити першу у нас досвідну станцію годівлі шовкопрядки в селі Бережниці, 6 км. від Самбора віддаленім, бо в тім селі знайшлося три великі морви, а поблизькі села достарчать ще по одній морві. Громада Бережниця ухвалила відступити на ту ціль для розведення морви 1 морґ землі. Рівночасно філія ухвалила завести при досвідній стації в Бережниці курс науки шовківництва і плекання морви, для тих українців, які мають у себе бодай по 1 великім морґозім дереві.

В тій ціли філія оголосила конкурс, який на днях появиться у всіх українських часописях. Про помешкання для курсантів філія вистаралася у тамошніх господарів, з харчем за невеликі гроші. Надзір над досвідною стацією і над курсом обійме „Сільський Господар" і його відпоручники професор Филипчак і д-р Гнатевич, а під їх проводом кермувати буде курсом п. Іван Шембель, що побувши в італійській неволі вивчився цего діла і саме розвиває корисну діяльність у тім напрямі по сумежних повітах самбірщини. Він до того часу обїхав кільканадцять місцевостей, і всюди горячо заохочував селян до саджения морвових деревець та сіяння насіння. Всюди своїми промовами викликав велике одушевлення як у Пинянах, Волі Районовій, Гошанах, Баранчицях, Ступниці, Биличах, Гуменці, Бережниці, Вožтичах, Колбаевичах, Коропужи, Старім Самборі, Коблі, Гордині, Стебниці і численних інших місцевостях. Результат його праці такий, що з тих місцевостей замовлено у „Сільськім Господарі" (Львів, Зіморовича 20) 850 дволітних і 450 чотиролітних морвових деревець.

Там теж замовлено насіння деякі заможніші селяни замовили навіть по 100 штук морвових деревець. Шембель, подорожуючи по селах відкрив у численних з них по одному а декуди і по більше штук морвових деревець переважно по дворах. Тому то звертаємось до наших людей, де є лише одно або два морвові дерева, щоби сейчас до кінця березня робити зголошення на ячка шовкопрядки в „Сільськім Господарі" і робити досвідні стації плекання шовкопрядки, щоби вже цего року започаткувати в нас цей промисл. Хто має готове дерево, хай приїзджає на курс до Бережниці під Самбором, прочитавши собі умовини конкурсу в „Сіьськім Господарі", та інших українських часописах!

Рівночасно треба, щоби всі наші села взялись з весною до засіяння бодай одної четвертини морґа поля в кождім селі насінням морви! Тому при кінці січня по всіх читальних повинен іти клич, щоби до кінця лютого кожде українське село замовило насіння морви в „Сіль. Госп.", щоби кожда читальня обмірковала до кінця лютого, кілько деревець її село може замовити, і про все те дала знати „Сіль. Господареві". Все те необхідне на те, щоби „Сіль. Госп." міг своєчасно поробити заходи для придбання відповідної скількости насіння, деревець морви та ячок гусениць шовкопрядки. Тому до праці.

Ів. Филипчак.

Календар „Рідної Школи" і громадянство.

На 40.000 чеків розісланих з ріжними
українськими часописами для присилки жертв
за одержані ілюстровані стінні календарі „Рід-
ної Школи" по день 24. січня 1929 р. вплинуло
заледви 5.379 чеків. — Що діється з рештою
поверх 34.000 чеків?

З огляду на те, що „Рідна Школа" в на-
слідок знищення першого накладу її календа-
рів в часі відомих листопадових подій у Льво-
ві потерпіла величезні страти і про це у сво-
му часі подано нашому громадянству до при-
людного відома — можна було надіятися, що
кожний український громадянин, кожна грома-
дянка і кожне українське товариство та під-
приємство звернуть „Рідній Школі" виповне-
ний чек бодай за одержані календарі. А всеж
таки — як бачимо — дійсність показує що ін-
шого. Велика частина українського громадян-
ства й українських установ не тільки не при-
слала бодай найдрібнішої лепти, але даремним
задержанням календаря та чеку наражує „Рідну
Школу" на очевидну втрату. І це звичайно
роблять не ті громадяни, що радо відгукуються
на кожну національну потребу, а в першій мі-
рі на потреби „Рідної Школи", але ті матерія-
лісти, що самі нічого не дають, а тільки вічно
нарікають на ріжні „драчки", ширять невдово-
лення й зневіру... Не вжеж їх аж такий вели-
кий в нас відсоток? Не вжеж аж така велика
частина нашого громадянства закомиться на

„дурницю“ і то навіть зі шкодою „Рідної Школи“, яку всі і всякими способами повинні піддержувати в часі сучасного лихоліття? — Якщо така одиниця не вважає конечним післати жертву за одержаний календар, то чи можна надіятися, щоби правильно кожного місяця складала чесно 1 проц. від своїх приходів на „Рідну Школу“, щоби сповняла свої обовязки супроти ін. их українських установ та української нації взагалі?

Окремо помістили ми обіжник Головної Управи „Рідної Школи“ в справі календара. З нього бачимо, що з другого боку є великий попит за календарами „Рідної Школи“. Особливож селяни й робітники з Галичини і Волині прохають присилати їх десятками.

Між тим — як сказано — календарі розіслано і велика частина громадян не прислала ані жертв ані не звернула календаря. Отже крайна вже пора, щоби прислати гроші або негайно звернути календарі, за якими питають інші громадяни.

Хоча це як прикро, — то уважали ми необхідним звернути увагу на неточність наших громадян і промовити їм до громадянської і національної совісти. Надіємося, що наш голос не буде „вопіючим во пустині“, що наше здорове зерно впаде на плодючу землю і видасть стократний плід.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський театр:

Вівторок 29-го, г. 7·30 веч. „Бровей“, американська песа.

Середа 30-го, г. 7·30 веч. „Марія Штуарт“, премієра.

Кіна.

„Апольо“: „Дві арабські ночі“.
„Лев“: „Арена жаху“.
„Оаза“: „Шпигуни“.
„Палас“: „Останні царі“.
„Фатаморгана“: „Призначення“.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 15. січня ц. р. помер в Манаєві один з найсвідоміших селян зборівського повіта, Семко Крупський, переживши 77 літ. Покійний належав до тих немногих одиниць нашого селянства старшого покоління, що ціле своє життя працюють для добра свого села і свого народу. Спільною працею з бувшим парохом о. Филимоном Тарнавським піднесли вони Манаїв до ряду найсвідоміших сіл Зборівщини перед війною. Та на жаль, це гарне, та національно свідоме село, цілковито знищено в часі війни. Негайно по війні, коли ще богато громадян мешкало в землянках, то серед села стояв вже гарний будинок читальні „Просвіти“. — Покійний хоч небогатий, не жалував гроша на книжку і часопись. Був сталим передплатником „Діла“, а в 80 рр., коли селяни Зборівщини й не думали про читання часопису, був він одним з перших передплатників „Батьківщини“. — Коротко перед смертию, казав, щоби не витрачувати богато гроша на похорони, а радше дати їх на Рідну Школу. Полишив по собі на довго незатерту память у громадянства Зборівщини. В. Й. П.! 1—1

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи“ зложили ВП.: Теодор Савула — Відень 200 зол.; Студенти ветерин. медицини 37·57 зол. на поклик Студ. Мед. вет. в Берні і кличуть на ту саму квоту всіх українських лікарів ветеринарії; Михайло Галібей — Львів 39 зол. місто святочних і новорічних желань; Союз Українських Купців — Львів 136 зол. як збірку підчас прософори; Ольга Стефановичева — Підбуж 10 зол. виграні в преферанса і 15 зол. місто вінця на домовину невіджалованої дитини Сергія Бутенка; Анна і Д-р Евген Ловицькі — Підгайці 15 зол. місто святочних і новорічних желань; Кордуба Стефан — Тернопіль 30 зол. місто подяки по бл. п. Василеві Кордубі; Тов. „Основа“, Данціґ 57 зол.; Теодор Мартинець 20 зол. як марку пресенційну з засідання Старшини Пенсійного Інституту. — Всім ВП. Жертводавцям складає щиру подяку — Головна Управа. 1352 1—1

Сходини членів Тов. „Єдність“ відбудуться на підставі § 2 в статутів (для обговорення справ, звязаних з діяльностю 1-ва) дня 1. лютого 1929 р. о год. 3. попол. в домівці власної Допомоги у Львові, вул. Корнятів ч. 1 II. Проситься членів з провінції о ласкаву участь в цих сходинах. — **Виділ.** 135/1. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДОБРА парохія, з добрими будинками, в львівськім повіті до заміни. Зголошення під „парохія“ до адміністрації „Діла“. 1326 3 4

ВСІЛЯКІ годинникарсько-юбилерські роботи виконує найстаранніше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 2481 а) 34—7

ПРИЙМУ здібних продавців (подорожуючих) до машин бюрових на сталу платню і провізію. — Юліян Ловага Львів, вул. Сенкевича ч. 9. 1349 1—3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 136-7

ГРИБИ. Висилаю почтою за посліплатою, оплачено, гарні, вибирані гриби (найменше 5 кг.) по 24 зол. за кільо, також повила з чистих сливок з цукром бочілочка 5 кг. 12 зол.; правдива овеча бриндзя в 5 кг. бочілочках за 15 зол.; волоські оріхи 5 кг. за 20 зол. та великі сушені груші 5 кг. за 12 зол. — **Ф-ма М. Штуммер, Косів к. Коломиї.** 1187 10-10

ДОБРЕ ПЛАТНИЙ ЗАРОБІТОК дають Шоферські курси І. Гайтлінгера, Львів, вул. Зелена ч. 7. 1242 7—15

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Специяліст недуг легінів. серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 **Пересвітлення Рентґеном.** 20—24

1255 **УРОЛЬОҐ** 5—5

Д-р Маркил Ґраф

ординує в недугах нирок і мочевих від 4—6 вул. Фредри 7. Тел. 66-55.

ХІРУРҐ І ҐІНЕКОЛЬОҐ-АКУШЕР

Д-р Зигмунт Вахнянин

б. в. довголітний оператор хірург. і ґінекольоґ. клініки у Відні **орд. 3—5.**

ЛЬВІВ, Зиблікевича 5. Тел. 70—45.

1353 **Уділяє наглої помочи.** 1—5

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра ФРАНЦОЗА,

одинокий радикальний і випробований середник (натирання) на

РЕВМАТИЗМ

кольку з причини перестуди, на постріл, ісхіяс і т. п.

Жадати в аптиках. Жадати в аптиках.

Вибір і головна продажа.

АПТИКА МІКОЛЯША

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА ч. 1.

870 24—7

:: СКЛО ::

ПОРЦЕЛЯНА

КРИШТАЛИ

ПОРУЧАЄ

НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА

Львів, Галицька ч. 20.

885 (ріг валової) 18—7

Оголошення!

Звичайні Загальні Збори Товариства „Українська Бесіда“ в Чорткові відбудуться дня 17. н. ст. лютого 1929 р. о годині 4·30 вечером в льокалі Товариства з слідуючим порядком нарад: 1) звіт управи з діяльности за минувший адміністраційний період. 2) перевибір Виділу, 3) звіт контрольної комісії, 4) справа льокалю, 5) внески.

О скількоби в означенім часі не явився вимаганий комплет членів, збори відбудуться о годину пізніше і будуть рішати без огляду на число явившихся членів. — Виділ.

1350 1—1

КОЖНА добра і дбайлива ґаздиня дбає про взірцеву чистоту горшків, рондлів і взагалі всіх кухонних начинь, в перш у чергу з гіґієнічних а відтак естетичних зглядів.

Не так легко удержувати всьо стало в стані взірцевої чистоти! Тільки при помочі Vim'у можна це зробити.

Передовсім через хвилину мочити даний предмет в горячій воді, терти предмети вогким платочком посипаним Vim-ом, а відтак довести до полиску мягкою стиркою.

Система пушок Vim-у є дуже практична, а металеве дно забезпечує щоби вода не проникала до пушки.

Vim продається в малих пачках як також і в догідних пушках.

VIM

V. P. 11-2.

МУЗИЧНИЙ КАТАЛЬОҐ всіх краєвих та закордонних видань висилає даром і оплатно Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, Ринок 10. 1155 8 8

ХТО — НЕ — ЗНАЄ — ЩЕ

виробів нашої ФАБРИКИ СУКНА і КОЦІВ з чистої овечої вовни, краєвого виробу, нехай жадає прібок і цінників. Бунди на взір славуцьких, куртки, льодени, шевьоти і купони на убрання, дерки на коні, коци на ліжка, пледи.

1092 12—13

Висилка детайлічна прямо з фабрики.

ЗАРЯД ДІБР І ПРОМИСЛОВИХ ЗАВЕДЕНЬ

РОМАНА ЖУРОВСЬКОГО

ЛЕЩКІВ, п. Варяж (Сх. Галичина)

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ВИБІР

ґрамофонових плит „His Master Voice“ „Columbia“ „Polydor“ „Odeon“ „Brunswick“ і краєвих

1334 тільки 2—4

у найбільшій фірмі **„Мельодія“**

ЛЬВІВ, Коперника 5. Тел. 8—59.

За редакцію відповідає Василь Мудрий.
Видає Видавнича Спілка „Діло“
В друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.